

Sygn. akt I ACa 352/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer
Sędziowie:	SSA Maria Kus-Trybek SSA Teresa Rak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowo-Uslugowego (...), (...) Spółka Jawna w K.

przeciwko S. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Gospodarczego w Krakowie

z dnia 8 maja 2012 r. sygn. akt IX GC 695/10

oddala apelację i zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 5.400 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 352/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 maja 2013 r.

Strona powodowa Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo – Usługowe (...), (...) spółka jawna w K. w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu pozwu z dnia 10 listopada 2010 r. skierowanym przeciwko pozwanemu S. B. domagała się zasądzenia kwoty 1.357.176,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu. Strona powodowa wskazała, iż jest wierzycielem spółki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K., zaś przysługująca jej wierzytelność została objęta wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 września 2010 r. (sygn. akt I ACa 761/10). Strona powodowa podała, że wobec bezskuteczności egzekucji prowadzonej wobec w/w spółki, zasadny stał się pozew skierowany przeciwko pozwanemu, który w dacie wymagalności wierzytelności był członkiem zarządu dłużnika.

W odpowiedzi na pozew **pozwany S. B.** wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Uzasadniając swoje stanowisko pozwany podał, że powód nie wykazał przesłanek z art. 299 § 1 k.s.h., w szczególności przesłanki bezskuteczności egzekucji. Pozwany wskazał, że (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. posiada majątek o wartości przewyższającej kwotę dochodzonego roszczenia.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2012 r. sygn. akt IX GC 695/10 Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od pozwanego S. B. na rzecz strony powodowej Przedsiębiorstwa Produkcyjno Handlowo – Usługowego (...), (...) spółka jawna w K. kwotę 1.357.176,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 listopada 2010 r. do dnia zapłaty, umorzył postępowanie w pozostałym zakresie i zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 75.328 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w bilansie na dzień 31 grudnia 2011 r. (...) spółka z o.o. wykazała jako swoje aktywa: 1) wierzytelności w stosunku do (...) sp. z o.o. w kwocie 8.385,82 zł; 2) wierzytelności w stosunku do MPWiK w kwocie 464.086,82 zł; 3) wierzytelności w stosunku do Sądu Okręgowego w Krakowie tytułem zwrotu kwoty złożonej do depozytu na poczet zabezpieczenia roszczenia dochodzonego w procesie przez (...) sp. z o.o. w kwocie 777.368,66 zł; 5) zaliczka (...) o wartości 36.265,63 zł przekazana S. B. w kwocie 5.079,60 zł; 6) wierzytelność z tytułu pożyczki udzielonej (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa w kwocie 1.625.497,23 zł. Sąd Okręgowy ustalił, że wierzytelności określone w pkt 1 i 3 nie są aktualnie możliwe do wyegzekwowania. Pomędzy (...) sp. z o.o. a (...) spółka z o.o. prowadzone są procesy sądowe z powództwa spółki (...), zaś złożenie sumy do depozytu sądowego jest równoznaczne z wyzyciem się aktywów w kwocie 777.368,66 zł i nie podlega egzekucji. Sąd ustalił również, że część wierzytelności określonej w pkt 2 w kwocie 256.686,82 zł została przelana na rzecz spółki komandytowej, zatem wierzytelność z jakiej mógłby się zaspokoić wierzyciel wynosi 207.399,18 zł. Opisana w pkt 6 wierzytelność z tytułu pożyczki nie jest wymagalna, zatem nie może być wyegzekwowana. Termin spłaty pożyczki, początkowo uzgodniony na dzień 30 września 2010 r., został zmieniony na dzień 31 grudnia 2015 r. Wartość należących do spółki komandytowej nieruchomości wynosi 11.233.374 zł, a wartość ruchomości wynosi 163.400 zł.

Stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, zeznań świadka B. S., zeznania pozwanego i opinie biegłych E. S. i M. N..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy powołując się na treść art. 299 § 1 k.s.h. stwierdził zasadność powództwa. Sąd Okręgowy uznał, że jedynym składnikiem, do którego aktualnie można by kierować egzekucję jest wierzytelność w kwocie 207.399,18 zł wobec MPWiK, jednakże zdaniem Sądu I instancji składnik ten wydaje się wątpliwy, gdyż (...) spółka z o.o. nie ujawniła tego prawa komornikowi podczas czynności egzekucyjnych, a pozwany i świadek B. S. (będący prokurentem) nie wyjaśnili dlaczego tej sumy nie dochodzono od dłużnika. W toku postępowania dowodowego nie doszło również do wyjaśnienia treści prawa majątkowego zapisanego w bilansie jako „zaliczka (...)”. Sąd Okręgowy zważył, iż wobec niemożności wyegzekwowania wierzytelności z mienia dłużnika należało na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. zasądzić żadaną kwotę. Na podstawie art. 355 k.p.c. Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w zakresie, w jakim powód skutecznie cofnął pozew. Natomiast o obowiązku zapłaty odsetek ustawowych Sąd I instancji orzekł na zasadzie art. 481 § 1 i 2 k.c. Z kolei kosztami postępowania obciążono pozwanego na mocy art. 100 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia złożył pozwany żądając uchylenia wyroku i oddalenia powództwa, ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 299 k.s.h. poprzez niewłaściwą wykładnię i zastosowanie, naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego wyroku w sposób wewnętrznie sprzeczny i nie oparty na dowodach. W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że nie została spełniona przesłanka bezskuteczności egzekucji, bowiem (...) sp. z o.o. w K. posiada majątek pozwalający na zaspokojenie wierzyciela. Zdaniem pozwanego, z opinii autorstwa E. S. wynika, że na dzień sporządzenia opinii realnym składnikiem majątku spółki była m.in. kwota 1.657.105,05 zł tytułem pożyczki udzielonej spółce (...) sp. z o.o. spółka komandytowa. Pozwany zarzucił również dowolną ocenę materiału dowodowego oraz wewnętrzną sprzeczność między ustalonym stanem faktycznym, a treścią zapadłego w sprawie rozstrzygnięcia. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu

zaskarżonego wyroku przyznał bowiem, że powód mógłby kierować egzekucję do wierzytelności w kwocie 207.399,18 zł wobec MPWiK.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo – Usługowe (...), (...) spółka jawna w K. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego. Strona powodowa podniosła, że zostały wykazane wszystkie przesłanki odpowiedzialności określone w art. 299 § 1 k.s.h., w szczególności przesłanka bezskuteczności egzekucji. Strona powodowa odnosząc się do zarzutów apelacji dotyczących pożyczki udzielonej spółce (...) sp. z o.o. sp. k. podała, że wobec odległego terminu wymagalności nie było możliwe wyegzekwowanie powyższej wierzytelności przez komornika. Strona powodowa podkreśliła, że ustaleniu stanu bezskuteczności egzekucji, tj. braku możliwości realnego zaspokojenia wierzyciela przez przesunięcie majątkowe z majątku dłużnika do majątku wierzyciela, nie stoi na przeszkodzie współistnienie aktywów w majątku dłużnika, które jednak nie pozwalają na zaspokojenie wierzyciela. Ponadto, strona powodowa wskazała, że pozostałe twierdzenia pozwanego stanowią jedynie polemikę ze stanowiskiem Sądu i nie mają charakteru skutecznego zarzutu obrazy prawa procesowego.

Po rozpoznaniu apelacji Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd I instancji przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe, dokonując poprawnej analizy całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego i ujawnionych w toku sprawy okoliczności. Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy dodatkowo ustalając, że:

Prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 21 września 2010 r., sygn. akt I ACa 761/10, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Gospodarczego w Krakowie z dnia 9 kwietnia 2010 r., sygn. akt IX GC 495/09, zasądzone od strony pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na rzecz strony powodowej Przedsiębiorstwa Produkcyjno Handlowo – Usługowego (...), (...) spółka jawna w K. kwotę główną 990.260,48 zł z odsetkami ustawowymi od kwot i dat wskazanych w wyroku, kwotę 56.714 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i kwotę 54.914 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Dowód: odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 21 września 2010 r., sygn. akt I ACa 761/10, k. 29 – 32.

Na podstawie m.in. prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 września 2010 r. strona powodowa złożyła wniosek o wszczęcie egzekucji z majątku spółki (...) spółki z o.o. w K. z ruchomości, nieruchomości, rachunku bankowego oraz wierzytelności dłużnika.

Dowód: zawiadomienie Komornika o wszczęciu postępowania egzekucyjnego z 30 września 2010 r., k. 33 – 34.

Postanowieniem z dnia 18 lutego 2011 r. postępowanie egzekucyjne prowadzone przez stronę powodową zostało umorzone w całości na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c.

Dowód: postanowienie o umorzeniu, k. 159.

Pozwany pełni funkcję prezesa zarządu w spółce (...) sp. z o.o. w K. od 21 lutego 2007 r.

Dowód: odpis z rejestru przedsiębiorców, k. 19 – 26.

W dniu 17 czerwca 2010 r. powstała spółka (...) sp. z o.o. sp. komandytowa z siedzibą w K., której współnikami są (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. (jako komplementariusz) i pozwany (jako komandytariusz).

Dowód: odpis z rejestru przedsiębiorców, k. 40-45; umowa spółki, k. 255-258.

Powyższy stan faktyczny Sąd Apelacyjny ustalił na podstawie zgromadzonych w postępowaniu przed Sądem I instancji dokumentów urzędowych i prywatnych (częściowo – ich odpisów, nie kwestionowanych co do zgodności

z oryginałem), których autentyczność i prawdziwość nie były kwestionowane przez strony i nie budziły wątpliwości Sądu. Poczynione przez Sąd Odwoławczy dodatkowe ustalenia stanu faktycznego potwierdziły poprawność zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Strona powodowa w niniejszej sprawie wywodziła swoje roszczenie z treści art. 299 k.s.h., stanowiącego podstawę odpowiedzialności członków zarządu spółki za jej zobowiązania, w przypadku gdy egzekucja skierowana przeciwko spółce okazuje się bezskuteczna.

Przesłankami odpowiedzialności określonej w art. 299 k.s.h., których ciężar dowodu spoczywał na wierzycielu spółki z o.o., są: zaistnienie w czasie, kiedy dana osoba była członkiem zarządu spółki określonego zobowiązania spółki, stwierdzonego w tym czasie lub później tytułem egzekucyjnym oraz bezskuteczność egzekucji tego zobowiązania przeciwko spółce.

Pozwany natomiast może zwolnić się od odpowiedzialności w trzech sytuacjach. A mianowicie:

- jeśli wykaże, że we właściwym czasie doszło do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki lub wszczęto wobec niej postępowanie układowe,
- jeśli wykaże, że choć nie doszło we właściwym czasie do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (lub nie wszczęto postępowania układowego), to miało to miejsce nie z jego winy;
- jeżeli wykaże, że choć nie doszło we właściwym czasie do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (lub nie wszczęto postępowania układowego), to wierzyciel nie poniósł z tego tytułu szkody.

Podkreślić należy, że, wykazanie okoliczności zwalniających pozwanego z odpowiedzialności na nim spoczywa.

Pozwany w odpowiedzi na pozew powoływał się wprawdzie, że złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, jednakże stwierdzono, że wniosek ten został zwrócony, a więc nie wywołał żadnych skutków prawnych. W postępowaniu pozwany, ani na tę okoliczność zwalniającą z odpowiedzialności, ani na pozostałe się nie powoływał. Twierdził natomiast, że nie wykazana została bezskuteczność egzekucji.

Odnosząc powyższe uwagi do niniejszej sprawy stwierdzić należy, że strona powodowa wykazała, że jest wierzycielem spółki (...) spółki z o.o. w K., a zobowiązanie w/w spółki wobec strony powodowej istniało i zostało stwierdzone prawomocnym wyrokiem wydanym w dniu 21 września 2010 r. przez Sąd Apelacyjny w Krakowie. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, pozwany pełnił funkcję członka zarządu w spółce (...) spółce z o.o. w czasie gdy zobowiązanie powstało i stało się wymagalne, czego zresztą pozwany nie kwestionował.

W sprawie została wykazana również przesłanka bezskutecznej egzekucji w stosunku do majątku spółki. Postępowanie egzekucyjne zostało w całości umorzono z uwagi na bezskuteczność egzekucji na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. W konsekwencji Sąd I instancji zasadnie uznał, że spełnione zostały wszystkie przesłanki odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h., co skutkowało uwzględnieniem powództwa.

Odnosząc się do zarzutów sformułowanych w apelacji należy stwierdzić, iż stanowią one w istocie polemikę z rozstrzygnięciem Sądu I instancji, nie zawierają natomiast żadnych merytorycznych argumentów, które mogłyby czynić je zasadnymi.

Przede wszystkim nieuzasadniony w ocenie Sądu Odwoławczego jest zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 299 k.s.h. poprzez niewłaściwą wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej wykładni przepisu art. 299 k.s.h. i wyciągnął słuszne wnioski, iż w niniejszej sprawie została spełniona przesłanka bezskuteczności egzekucji. W orzecznictwie i literaturze powszechnie przyjęta jest liberalna (szeroka) wykładnia pojęcia „bezskuteczność egzekucji”, utożsamiająca ją z niebudzącą wątpliwości nieściągalnością wierzytelności od samej spółki, tj. stanem, w którym z okoliczności sprawy wynika niezbicie, że spółka nie ma majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej należności (por. wyrok SN z 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01, OSNC

2004, nr 7-8, poz. 129). W orzecznictwie podkreśla się, że postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego stanowi wystarczający środek dowodowy, za pomocą którego wierzyciel może wykazać bezskuteczność egzekucji z majątku spółki, dokument ten potwierdza bowiem, że z egzekucji nie uzyska on sumy wyższej od kosztów egzekucji – art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 października 2007 r., II CSK 301/07, LEX nr 332957, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 20 października 2005 r., II CK 152/05, OSNC 2006, Nr 7-8, poz. 134 i wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2011 r., IV CSK 335/10, Biul. SN 2011, nr 4, poz. 10). W realiach niniejszej sprawy postępowanie egzekucyjne zostało formalnie zakończone bez zaspokojenia wierzyciela, co powód wykazał przedkładając postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. Odnosząc się do wskazywanej przez pozwanego pożyczki udzielonej (...) sp. z o.o. sp. k. wskazać należy, iż powyższa wierzytelność nie jest wymagalna, a zatem nie może być egzekwowana. Termin spłaty pożyczki został ustalony na dzień 31 grudnia 2015 r., tym samym w chwili obecnej nie jest realne uzyskanie z niej zaspokojenia. W wyroku z 14 lutego 2003 r. (IV CKN 1779/00, LexPolonica nr 362954, OSNC 2004, nr 5, poz. 76) Sąd Najwyższy stwierdził: „Wymaganie bezskuteczności egzekucji do całego majątku spółki nie może być rozumiane schematycznie; nie ma potrzeby kierowania egzekucji do tych składników majątku spółki, z których uzyskanie zaspokojenia jest w istniejących okolicznościach nierealne”. Ponadto, przy ocenie egzekwowalności wspomnianej pożyczki należy również brać pod uwagę strony tej umowy i okoliczności jej zawarcia. Obie strony umowy były reprezentowane przez pozwanego, jako osobę uprawnioną do reprezentowania zarówno spółki (...) sp. z o.o., jak i spółki (...) sp. z o.o. sp. k. Umowa pożyczki została zawarta 8 września 2010 r., czyli w toku procesu. Skoro strony w/w umowy w osobie de facto pozwanego wyznaczyły termin spłaty pożyczki na dzień 31 grudnia 2015 r., mogą one w ramach swobody umów ponownie odroczyć ten termin nową umową. Taka sytuacja czyni wątpliwym realne zaspokojenie się z tej wierzytelności. Natomiast odnośnie wskazywanego w apelacji depozytu w kwocie 777.368,66 zł złożonego w Sądzie Okręgowym wskazać należy, iż z opinii autorstwa E. S. wynika, że depozyt został rozliczony w 2012 r., zatem zaspokojenie się z tego składnika majątku nie jest możliwe. Wbrew wywodom apelacji, wierzyciel nie mógłby również uzyskać zaspokojenia z wartości 1% udziału w zyskach spółki (...) sp. z o.o. sp. k. w K.. Jak wynika bowiem z opinii biegłej E. S., na dzień sporządzenia opinii spółka (...) sp. z o.o. sp. k. nie posiadała sprawozdania finansowego za 2011 r., w związku z czym nie było możliwe określenie wartości 1% udziału w zysku spółki komandytowej. Sąd Apelacyjny podziela również stanowisko Sądu I instancji, iż nawet gdyby przyjąć skuteczne przeprowadzenie likwidacji majątku i brak jakichkolwiek długów spółki, wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie co najwyżej w kwocie 113.967 zł (1% z 11.223.374 zł + 1% z 163.400 zł).

Nie może się ostać ogólny i niesprecyzowany zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. W przekonaniu Sądu Odwoławczego przeprowadzona przez Sąd I instancji ocena materiału dowodowego mieści się w granicach oceny swobodnej. Apelujący nie wykazał zresztą braku logiki, sprzeczności z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego w ocenie Sądu I instancji. Podkreślenia wymaga fakt, że zarzut obrazy art. 233 k.p.c. można formułować skutecznie wówczas, gdy sąd oceniając wiarygodność oraz moc przeprowadzonych dowodów uchybi regułom logicznego myślenia, zasadom doświadczenia życiowego, czy wadliwie kojarzy fakty (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2005 r., III CK 314/05, Lex nr 172176). Skarżący nie wskazał nawet jakie konkretne dowody jego zdaniem Sąd Okręgowy ocenił nieprawidłowo. W istocie podniesiony zarzut zmierzał do wykazania sprzeczności rozstrzygnięcia z treścią opinii biegłej E. S. i dokonany na jej podstawie ustaleniami faktycznymi. Wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd Okręgowy w oparciu o przedmiotową opinię i postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego słusznie uznał, iż strona powodowa wykazała zaistnienie przesłanki bezskuteczności egzekucji.

Całkowicie bezzasadny jest również zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Jakkolwiek uzasadnienie zaskarżonego wyroku jest dość lakoniczne, niemniej jednak nie można mu zarzucić wadliwości w zakresie wewnętrznej sprzeczności. Okoliczność, iż spółce (...) sp. z o.o. przysługuje wierzytelność w kwocie 207.399,18 zł wobec MPWiK nie wpływa na prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, bowiem – jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy – składnik ten wydaje się wątpliwy, gdyż spółka nie ujawniła tego prawa komornikowi podczas czynności egzekucyjnych oraz przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wyjaśniło dlaczego tej sumy nie dochodzono od dłużnika. Ponadto, egzekucja z powyższej wierzytelności nie doprowadziłaby do zaspokojenia strony powodowej, której wierzytelność wraz z odsetkami kilkakrotnie przewyższa wierzytelność wobec MPWiK.

Mając powyższe na uwadze Sąd Odwoławczy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. według zasady odpowiedzialności za wynik procesu, obciążając kosztami postępowania apelacyjnego stronę skarżącą. Na zasądzone od pozwanego koszty złożyła się kwota 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, która to kwota została ustalona na podstawie § 13 ust. 1 pkt 2 i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2002 r. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).